

9. 9. APRIL 1940 FEMTEKOLLONNENES DAG

Den Norske Frimurerorden med allierte storlosjer var i løpet av årene blitt en verdensomspennende organisasjon. Særlig var forbindelsen til USA og England blitt styrket.

Vi som står utenfor kjenner lite til hvordan det internasjonale samarbeide fungerer. Når stormesteren blir intervjuet sier han alltid at Den Norske Frimurerorden er en selvstendig norsk orden som ikke er avhengig av eller styres av utenlandske krefter. Vi kjenner imidlertid fra stormester Færdens opptreden og hendelsene i august 1921 som er beskrevet tidligere, at norsk frimureri styres av en overordnet instans som vi antar befinner seg i utlandet.

Den Norske Frimurerorden har mottatt konstitusjonspatent, først fra England i 1749 og senere fra Sverige i 1891. Enhver storlosje som hører til frimureriets verdensomspennende nett har underskrevet en underkastelses-erklæring som binder storlosjene til en felles ledelse og til et samordnet læresystem for personlig utvikling. Plikten til taushet og kravet til lydighet er rettet mot denne ledelse. Forpliktelsen overføres fra storlosjene videre til de enkelte lokale losjer og til medlemmene.

Innenfor fellesskapet kan medlemmene fritt besøke utenlandske losjer dersom han er utstyrt med frimurerpass. Det må bety at alle er underlagt den samme taushetsplikt og de samme krav til lydighet. Uten denne felles forpliktelse ville besøk fra fremmede losjer kunne avdekke hemmeligheter og derfor ikke kunne gjennomføres. Underkastelseserklæringen binder systemet sammen og knytter det til en overordnet leder. Dette gir organisasjonen internasjonal makt og indre styrke.

For hver fremmed storlosje som Den Norske Frimurerorden har forbindelse med er det oppnevnt en herværende representant og en representant på den fremmede losjens hjemsted. Det skulle i 1939 gi 93 norske internasjonale ambassadører. Ikke alle representanter er oppnevnt.

Noen av våre øverste militære sjefer er oppnevnt som herværende representanter for utenlandske storlosjer. I matrikkelen for 1939 finner vi:

***Generalmajor Ivar Aavatsmark**, Stormesterens Prokurator, statsråd, kommandant på Akershus festning, repr. for The Supreme Council 33 and last Degree Scottish Rite for the Northern Masonic Jurisdiction, Boston, USA, og representant for The Grand Lodge of Montana, Hellena, USA.,

***Major O. Brinchmann Hansen**, repr. for Grande Lodge of Rhode Island & Providence Plantation. Providence, USA.

***Generalmajor Gustav Grüner**, repr. For The Grand Lodge of Utah, Salt Lake City, USA.

***Generalmajor Jacob Hvinden Haug**, repr. For Grand Lodge of Virginia, Richmond, USA, og Grand Lodge of Soberana, de Porto Rica, San Juan.

***Oberst Marcus Pettersen** repr. For Grand Loggia de Chile, Santiago. 5

Lojalitet til utenlandske brødre

Kong Oscar II's norske frimurerbrødre ble i 1880- og 90-årene mistenkt for å gå svenskekongens ærend mot Norges interesser. Kommanderende General ble den gang fra Stortinget spurt direkte om han hadde etterkommet ordre fra Kong Oscar II, som følge av sitt frimureri, noe han benektet.

Blant de mektige brødre i vest, omkring 1940, finner vi den engelske konge George VI som regjerte fra 1936 til 1952. Han rangerte høyest innen det verdensomspennende frimureri. Daværende marineminister senere statsminister Winston Churchill hadde vært frimurer tidligere. Presidenten i USA, Franklin D. Roosevelt, var en fremtredende frimurer med den 32. grad. Det tilsvarer den XI grad i det svenske system.

Norge i 2. Verdenskrig

Da de krigførende parter England og Tyskland, fattet interesse for norsk territorium våren 1940, hadde generalstaben gjennom lang tid bygget opp den hemmelige hæren rettet mot "*indre fiender*", samtidig som de hadde satt verneplikthæren ut av spill. Verneplikthæren besto av vernepliktig og frivillig norsk ungdom. Den hadde ingen spesiell politisk legning utover et nasjonalt sinnelag. Den møtte til mobiliseringsplassene uten innkalling. Målet var å kaste overfallsmennene ut av landet.

Åpent for invasjon

Etter 1935 var den politiske venstresiden ingen trussel mot det etablerte samfunn. Europa var i krig fra høsten 1939. Den hemmelige hæren forble imidlertid intakt og de ubrukelige geværene og kanonene ble ikke satt i brukbar stand slik nasjonale hensyn og den stadig mer truende situasjon skulle tilsi. Intet ble gjort for å rette på disse selvforskyldte svakhetene ved vårt forsvar. Tatt i betraktning den kritiske situasjon som utviklet seg i Europa frem til 1940, må en fortsatt avvæpningen av verneplikthæren sees som et forsøk på å legge landet åpent for invasjon. I noen korte avsnitt vil jeg nevne noen episoder som burde ført til en opptrapping av den norske forsvarsberedskap.

Den 12. 1
annekterte han
diskuterte genera
og Ordensvernet
en delvis mobil
brukes til innkall
som da skulle s
oppsett når et s
pålitelige, ble d
mobilisering må
lenger tid. 1

3. distriktskom
ubrukelige geve
forholdene nå v
Kommanderend
sikkerhetsvakter
at resten av våp

Situasjonen i E
britiske militær
overføre store
Stavanger, Berg
note til de skan
norsk farvann
allierte krigsrå
Planen inklud
malmfeltene.
ødelegge veier
fredsslutninger
for aksjonen va

Så sent som de
utenriksminist
å bryte norsk r

Den 8
var planen at
landgangsstyrk
hadde som må

Den 12. mars 1938 gikk Adolf Hitler inn i Østerrike. Høsten samme år annekterte han Sudetenland som hørte til Tsjekkoslovakia. Her hjemme diskuterte generalstaben mobiliseringsordningen. På grunn av Sikkerhetvaktene og Ordensvernet som skulle være hemmelige, var det vanskelig å gjennomføre en delvis mobilisering. Det ble diskutert hva slags konvolutter som kunne brukes til innkallingen, offentlige konvolutter, eller nøytrale blanke konvolutter som da skulle sendes uten frimerke. Postverket protesterte. Det ville vekke oppsikt når et stort antall slike konvolutter gikk ut. Ikke alle postbud var pålitelige, ble det bemerket. Så sent som i 1939 var det klart at en delvis mobilisering måtte skje pr. brev eller ved personlig kontakt, selv om det ville ta lenger tid. ¹

3. distriktskommando i Trondheim, mente våren 1939 at ordningen med ubrukelige geværer medførte betydelige ulemper ved mobilisering og at forholdene nå var ganske annerledes enn i 1918. Den 19. mai 1939 vedtok Kommanderende General at det antall våpen som trengtes til å sette opp sikkerhetsvakter og luftforsvar ved mobilisering skulle klargjøres, underforstått at resten av våpnene fortsatt skulle lagres i ubrukelig stand. ²

Situasjonen i Europa tilspisset seg. Den 2. og 3. januar 1940, utredet den britiske militære ledelse muligheten av å okkupere de svenske malmleiene og overføre store styrker til nord og midt Sverige, I planen inngikk å okkupere Stavanger, Bergen, Trondheim og Narvik. Den 6. januar 1940 ble det sendt en note til de skandinaviske regjeringer om at britene ville stoppe malmeksporten i norsk farvann Sverige nektet å samarbeide om dette. 5. februar vedtok det allierte krigsråd å sende hjelp til Finland som kjempet mot Sovjetunionen. Planen inkluderte okkupasjon av byene fra Stavanger til Narvik og de svenske malmfeltene. Svenskene erklærte at de ville rive opp jernbanelinjen og ødelegge veiene østover. Planen skulle settes i verk 20. mars. Så kom fredsslutningen mellom Finland og Sovjetunionen og det angitte hovedmotiv for aksjonen var borte. ³

Så sent som den 5. april møtte den engelske og den franske sendemann opp hos utenriksminister Koht hvor de meddelte skriftlig at de allierte kunne bli nødt til å bryte norsk nøytralitet for å stoppe malmeksporten fra Narvik.

Den 8. april 1940 la engelskmennene ut miner i norsk farvann, deretter var planen at de skulle vente på tysk reaksjon. En engelsk flåtestyrke med landgangsstyrker ombord, ca. 100 000 mann, lå klar i engelske havner, de hadde som mål å okkupere Norge. ⁴

For det første, når generalstaben i denne situasjon ikke var villig til å gjøre mobiliserings ordningen effektiv eller å bringe verneplikthærens våpen i skyteklar stand, er dette, slik situasjonen ble oppfattet, åpenbart en forberedelse til å slippe engelske og franske tropper inn i landet uten å øve motstand, for øvrig en tanke som var bifalt av Arbeiderpartiets ledere.

For det andre bar Arbeiderpartiregjeringen det konstitusjonelle ansvar for at forberedelser på å møte den forventede invasjonen ikke ble gjennomført.

For det tredje kan frimureriet bruke sitt kjennskap til regjeringens unnlatelser som et pressmiddel.

Norges Geografiske Oppmåling sorterte under generalstaben. Den godkjente i januar 1940 salg av store kartserier til England. Da var allerede store kvanta norske kartter solgt til Tyskland, tross for regelen om at kartter ikke skulle selges til land som var i krig. 6

General Wilhelm Keitel i Wehrmacht har fortalt at det den 23. februar 1940 ble dannet et arbeidsutvalg som skulle forberede invasjonen av Norge. Forberedelsene ble dekket som en intern våpenøvelse, Weserübung, i tyske farvann. Bare få personer blant de øverste tyske militære ledere visste at de innlastede tropper hadde som mål å okkupere Danmark og Norge.

Adolf Hitler sendte sin mann, oberst Hans Piekenbrock til København 3. april hvor han møtte Quisling. Piekenbrock ble meddelt at en engelsk invasjon var ventet og at det var i Norges interesse at tyskerne kom først. Quisling ga under dette møte feilaktige opplysninger om forsvaret av Narvik.

Quisling mente at en tysk okkupasjon burde omfatte hele Norge og ikke bare det sørlige del. Hvis de tyske skip kom overraskende ville de ikke bli beskyttet i første omgang, mente Quisling, forøvrig hadde han folk fra sitt parti plassert i forsvaret, tyskerne ville derfor ikke møte sterk motstand. 12

Den 7. april oppdaget engelske fly at de tyske skipene gikk ut og satte kursen nordover. Norske journalister mottok meldinger om skipenes bevegelser og det ble diskutert i avisene hvor mon alle disse skipene hadde tenkt seg?

Mange, blant dem etterkrigstidens første generasjons historie forskere, har gitt uttrykk for at regjeringens passivitet kom av arbeiderbevegelsens generelle antimilitære holdning og regjeringens manglende bevilgninger til Forsvaret. Dette siste er ikke riktig. Bevilgningene til forsvaret økte fra 316 millioner kroner i 1934 - 35 til 486 millioner kroner i 1939 - 40. 200 millioner kroner ekstra ble bevilget etter krigens utbrudd. Det var store penger den gang, men ikke tilstrekkelig til å rette opp forfallet som strakte seg tilbake til tider lenge før Arbeiderpartiet overtok regjeringmakten.

Krigshand
gjentas he
Jeg velger
provoserer
virket inn
forsvaret n

Den nye
tilhørte Ar
9. April. M
borte. Det
stearinlys.
husket på å
kom ikke in
nærheten.

Ma
var postlag
gang og på
gjennom r
kjennskap t
våpen ved f

Vi fastslår
mottagelsen
arbeiderpart
Tys

Ukjente krig
kvelden den
være tyske,
Fredrik Will
om å skyt
Batterisjefen
i flomlys fra

Oberst Birge
Blücher tidli
kaptein And
senket Blüch
hele Østfold
geværene og

Krigshandlingene i Norge er utførlig behandlet i litteraturen. De skal ikke gjentas her. Derimot er femtekolonnenes virksomhet et nytt interessant område. Jeg velger med hensikt å beskrive et utvalg hendelser som kanskje vil virke provoserende på mange. Hensikten er å vise hvordan lojalitet til frimureriet har virket inn på krigshandlingene. Det er innlysende at en som tjenestegjør i forsvaret må forplikte seg til lojalitet til staten og ingen andre.

Den nye forsvarsminister, oberst i infanteriet, Birger Ljungberg som ikke tilhørte Arbeiderpartiet, beordret delvis mobilisering tidlig på morgenen den 9. April. Mens brevene ble skrevet ut på Akershus Festning, ble elektrisiteten borte. Det ble mørkt og det viste seg umulig å skrive ut innkallelene med stearinlys. Arbeidet ble etter planen overført til Smestad Hotell. Ingen hadde husket på å melde fra til hotellet som var fullt av gjester. Mobiliseringsgruppen kom ikke inn, den ble stående utenfor. Heldigvis bodde et medlem av gruppen i nærheten. Han inviterte alle hjem til seg hvor innkallingene ble skrevet ut.

Mannskapene ble innkalt med fremmøtedag den 11. april. Før brevene var postlagt var kampene mellom tyske sjøstridskrefter og norsk kystforsvar i gang og pågikk hele natten. Det ville være naturlig å beordre full mobilisering, gjennom massemedia. Forsvarsministeren, som oberst, hadde uten tvil kjennskap til at de mannskapene han i så fall innkalte, ikke ville få utlevert våpen ved fremmøte.

Vi fastslår at en engelsk invasjon var forberedt fra engelsk side og at mottagelsen av de engelske styrkene var forberedt av både arbeiderpartiregjeringen og av generastaben.

Tyskerne kom imidlertid først og nøt godt av tilretteleggelsen.

Ukjente krigsskip ble observert av vaktfartøyer i ytre Oslofjord klokken 23. om kvelden den 8. April. Rauøy Fort skjøt varselskudd. Skipene som viste seg å være tyske, passerte Bolærne Fort i 3 600 meters avstand. Fortsjefen, major Fredrik Wilhelm Færden som hadde IX grad i St. Andreaslogen nr 1, ga ordre om å skyte med brissand granater straks skipene kom i skytefeltet. Batterisjefen, K. A. Telle skjøt allikevel varselskudd først. Mens fortet lå badet i flomlys fra skipene gled de inn i tåken.

Oberst Birger K. Eriksen på Oscarsborg festning senket det nybygde slagskipet Blücher tidlig på morgenen 9. April. Jeg mener å huske at Eriksen måtte vekke kaptein Andersen i Drøbak, den pensjonerte sjefen for torpedo-batteriene. Han senket Blücher. Oscarsborg ble erobret fra landsiden 10. April. Dermed var hele Østfold regionen avvæpnet hva verneplikthæren angikk. Viktige deler til geværene og kanonene falt i tyskernes hender.

I Bergen var Willoch sjef. Han fortalte til sin nevø, senere statsminister Kåre Willoch: hva som skjedde. De fleste soldatene hadde hatt 48 dagers rekruttskole for 10 - 15 år siden. Av befalet kom mange til festningen bare få dager i forveien etter å ha vært ute av tjeneste i 22 år uten noen repetisjonsøvelse. Da det tyske angrepet kom hadde festningen 1/3 av full bemanning. Willoch hadde bedt om at miner ble lagt ut, at torpedobatteriet ble bemannet og om en infanteristyrke til forsvar av landsiden. Alt ble avslått.

Willoch beordret ild mot fremmede fly som fløy ulovlig over festningens område. For det fikk han en alvorlig reprimande av admiral Diesen.

Kommanderende Admiral Henry Edward Diesen hadde IX grad i losje nr. 8. 5

Tyske skip ble observert den 9. april om morgenen. De signaliserte at de kom som venner, men da de ble beskyttet, svarte de med en morderisk artilleriild og flyangrep, som allikevel ikke gjorde stor skade. Krysseren "Köningsberg" ble skutt i brann, men så ble strømmen tatt i Bergen og festningen hadde ikke noe nødstrømaggregat. Parafinlamper ble tatt i bruk ved kanoner og på kommandoplassen, men lyskasterne kunne ikke brukes. Festningen ble tatt fra landsiden. 11

Overgivelsen av Agdenes fort utenfor Trondheim fikk stor betydning fordi festningen var intakt og straks ble bemannet med tyskere. Det hundret engelskmenn og franskmenn i å komme med forsterkninger til Trondheim. Siden slagfjærene til geværene i distriktet lå lagret på Agdenes ble værneplikthæren i hele Sør-Trøndelag avvæpnet før den rakk å bli mobilisert.

General Laurantzson, sjef for 5. divisjon i Trøndelag, reiste til Værnes og lot alt sitt utstyr stå igjen intakt i Trondheim. Han ga ordre om at alle forberedelser til mobilisering skulle stoppes og at magasinene ikke skulle flyttes ut av byen slik det var gjort forberedelser til. Han uttalte at tyskerne kunne oppfatte det som en uvennlig handling. 9

Jacob Ager Laurantzson, generalmajor, hadde VI grad i losje nr. 9. 5

Engelske krigskip beskjøt fortene på Agdenes. Da ilden ble besvart forsto de at tyskerne hadde inntatt fortene. Skipene trakk seg derfor tilbake. I Trondheim kunne tyskerne overta tungt norsk utstyr som de hadde sterkt behov for.

General Jacob Hvinden Haug var sjef for 2. divisjon og var distriktskommandosjef for Oslo området. Han disponerte fire Gardekompanier hvorav ett var på øvelse på Terningmoen. Det var viktig å forsterke forsvaret av Fornebu som ble angrepet kl. 7.30. Her lå det en norsk styrke på 110 mann.

Garden fikk ved
tilbakekalt kl 8
Christian Halbo
Gardesjefen Joh
Framrykkingen
Lysakerelva. D
tyskere passert

4. Gard
ordre om å gå ti
i land fra Blüch
Som ne
helt fra kong C
Thaulow Peters

Kapitulasjonen
over telefon ti
plasskommand
militær sjef i
fortsette med n
Schnit

Quisling da
Klokken 19.30
hadde tatt mak

"Å redde lan
det opp i"

Fredrik Prytz

Anton Frede
Trøndelag, ha

Samarbeid
Gardesjef Gr
med tyskerne
til tjeneste f
gardeoffisere
Graff Wang
riksdepartem
general Enge

Garden fikk ved 5.30-tiden ordre om å dra til havneområdet i Oslo. Ordren ble tilbakekalt kl 8.00. Ved 8.30-tiden ble 2. Gardekompani under ledelse av Christian Halbert Hielm Winsnes, beordret om å rykke fram mot Fornebu. Gardesjefen Johan Peter Graff Wang, fikk Winsneskompaniet av gårde kl 9.30. Framrykkingen forgikk med busser og de valgte veien om Røa og langs Lysakerelva. Det gikk tre timer før de kom til Lysaker. Da hadde 4 - 500 tyskere passert innover Drammens-veien på vei mot Oslo.

4. Gardekompani under ledelse av Axel Jacob Thaulow Petersson fikk ordre om å gå til Digerud ved Nesodden for å ta seg av tyskere som var reddet i land fra Blücher.

Som nevnt tidligere var Hvinden Haug frimurer og medlem av ordenen helt fra kong Oscar II's dager. Winsnes hadde den VIII grad i losje nr 8, og Thaulow Petersson var seremonimester og hadde VIII grad i losje nr 9. 7

Kapitulasjonen i Oslo foregikk på Akershus festning. Regjeringen ble orientert over telefon til Hamar. Tyskerne anerkjente oberst i festningsartilleriet og plasskommandant på Akershus festning Hans Peter Krag Schnitler som norsk militær sjef i Oslo. Garden skulle holde orden i byen og luftvernet skulle fortsette med norsk mannskap, men skulle bare skyte på engelske fly.

Schnitler hadde VIII grad i losje nr. 1. 5 7

Quisling danner regjering

Klokken 19.30 den 9. april sto Quisling frem i NRK og proklamerte at han hadde tatt makten og dannet regjering for som han sa:

"Å redde landet ut av den desperate situasjon som våre politikere hadde brakt det opp i"

Fredrik Prytz ble finansminister i Vidkun Quislings Regjering.

Anton Frederik Winther Jakhelln Prytz, kaptein, Storfosen Gods, Sør-Trøndelag, hadde VIII grad i losje 8. 5

Samarbeid med tyskerne

Gardesjef Graff Wang og kommandant Schnitler innledet et nært samarbeid med tyskerne og Quisling. Sistnevnte ba om å få avgitt gardekaptain Winsnes til tjeneste for seg, Winsnes var medlem av Nasjonal Samling. To andre gardeoffiserer oppsøkte Quisling for å avlegge troskapsed. Quisling innkalte Graff Wang og krevde at Garden skulle holde vakt utenfor Stortinget, utenriksdepartementet og foran hotell Continental hvor han selv og den tyske general Engelbrecht holdt til.

26. FRIMURERI OG VENNSKAP

En av mine venner er medlem av frimurerordenen. Vi feiret nyttårs aften 1998-99 sammen. Utpå natten, sa han ganske plutselig, uten noen innledning:

"Du skulle ikke gått til rettssak den gangen. Det var dumt. Jeg har snakket med Kåre om det. Han kjenner saken. Vi er enige om at det var tåpelig av deg å gå til retten og betale 120 000 kroner i omkostninger for å få en gevinst på 40 000 kroner." (Jeg har forandret navnene i dette kapittel).

"Hvor har du disse tallene fra? De er ikke riktige. Og hvordan kommer Kåre inn i dette?" spurte jeg. *"Jeg har knapt snakket med ham og aldri om dette. Hvor kemmer disse opplysningene fra?"*

"Kåre er en av mine nærmeste venner. Jeg anbefalte ham i losjen. Nå har han VI grad, selv er jeg kommet til den IX grad Jeg begynner å få innflytelse. Kåre og jeg arbeider for å få prestene og kristendommen ut av frimureriet. De hører ikke hjemme der".

Han fortalte at arvetvisten (som er gjengitt i kapittel 1) var blitt diskutert i losjen og at advokaten min fra lagmannsretten var innkalt for å redegjøre for saken.

"Det var dumt av deg å gå til innkassosak mot henne om honoraret. Du burde ha forstått at du måtte tape, det gjorde du også," sa han.

Jeg spurte hvordan denne gamle saken overhodet kunne bli behandlet i frimurerlosjen. Hvis frimurerne ønsker klarhet av en eller annen grunn, måtte også min versjon komme frem. Han svarte at saken var tilstrekkelig belyst av min motpart og av min advokat fra lagmannsretten. Vår venn Jørgen hadde bodd i Spania et år. Der hadde han møtt min motpart. Da han kom hjem kunne han redegjøre for alle detaljene i saken, fikk jeg høre.

"Dette er interessant. Du forteller at en frimurerlosje i Oslo har behandlet eller gjennomgått den arvetvisten fra Fredrikstad som jeg ble trukket inn i for nesten 20 år siden og hvor så mange frimurere var involvert Jeg forstår deg slik at både du og min tidligere advokat fra lagmannsretten var tilstede da saken ble gjennomgått. Dette bekrefter at min advokat fra den gang samarbeider med frimurere. Det var også mitt inntrykk fra lagmannsretten, ellers hadde hun vel ikke latt seg innkalle."

Hun er ikke min advokat lenger. Hun har ingen rett til å omtale min sak. Du må skaffe meg den forklaringen eller rapporten hun har lagt frem i losjen. Jeg vil vite hva som foregår," repliserte jeg.

"Den rapporten må du skaffe deg selv hos advokaten din,"

"Der blir jeg blankt avvist. Hvis ikke du kan skaffe uttalelsen eller rapporten hennes, må jeg vende meg til losjen og vise til det du forteller og få et referat derfra."

Min venn gjentok at den eneste mulighet til å få denne rapporten var gjennom advokaten. Jeg fortsatte:

"Det viktige og det sentrale ved arvetvisten, var at jeg oppdaget en skifteattest som ga motparten rett til å handle på boets vegne. Den hadde han fått på ulovlig vis. Ved hjelp av skifteattesten fikk han hånd om dødsboets bankinnskudd på ca 8 000 kroner. Skifteattesten var ekte, utstedt av skifteretten, men han hadde fått den ved å forevise et forfalsket annet dokument. Det kan du fortelle neste gang du er i losjen. En forfalskning som denne kan gi opp til åtte års fengsel. Med skifteattesten var han i stand til å overføre dødsboets leilighet til seg, uten å yte vederlag til dødsboet."

"Du kan ikke vente at jeg skal forstå så kompliserte ting som det du snakker om nå", svarte han.

"Det er kanskje lettere for deg å forstå at min gevinst etter at saken var avgjort var salgsummen på 340 000 kroner for leiligheten. Motparten tilbød å kjøpe den for omkring 40 000 kroner, det kunne jeg ikke gå med på. Utleggene, advokathonorarer og tapt bruk at leiligheten gikk opp i 70 000 kroner - dertil kom alt arbeidet vi hadde med saken."

"Nei, stopp, stopp, jeg hører ikke etter. Jeg er ikke interessert i alt dette snakket fra Fredrikstad. La oss snakke om noe annet".

"Hvis du og dine brødre i losjen diskuterer denne tvisten, må du finne deg i å høre mitt syn og gå videre til losjen med det. Ellers har vi ikke noe mer å snakke sammen om."

"Du har jo en sak gående med kommunen," fortsatte han uanfektet.

"Det kan jeg ikke erindre," svarte jeg, "jeg har ingen sak gående verken med kommunen eller med andre. Hva skulle den gå ut på?"

"Jeg tenker p

"De ligger s
vann ble ma
kan du huske

"Nei, jeg ko
kanden i Sve

Det kvakk i
de vanskelig
han ellers ko
blitt kartlagt
Saker vi ha
opplysninge

Jeg ville ik
tilbakemeld

"Er det ikke

Etter denne
fikk telefon
svenske kur

Var tilba

Det svensk
begynte sit
De varene
leveringsav
se på de pr
De var san

Jeg
holdepunk
den var bl
venn hørte

Je
enn 22 000

"Jeg tenker på de stridighetene du har om vannavgiften," kom det fra ham.

"De ligger seks - åtte år tilbake i tid. Jeg klaget på vannavgiften da prisen på vann ble mangedoblet. Den saken er ferdig og glemt for lenge siden. Hvordan kan du huske slikt? Hvorfor tar du opp dette nå?"

"Nei, jeg kom bare til å tenke på det. Leverer du fortsatt varer til den store kunden i Sverige? Hvordan går det med tankene du produserer?"

Det kvakk i meg. I samme øyeblikk gikk det opp for meg at frimurere sto bak de vanskelighetene jeg hadde hatt med leveransene til Sverige. Hvordan kunne han ellers komme med en slik bemerkning? Min økonomiske virksomhet må ha blitt kartlagt i lengre tid gjennom samtaler jeg har hatt med min frimurervenn. Saker vi har snakket om må ha gått videre til losjen. Nå brukte brødrene opplysningene til å skade meg.

Jeg ville ikke avdekke det jeg nå var blitt klar over. Frimurerne skulle ikke få tilbakemelding om resultatet av deres aksjon. Derfor rundet jeg av samtalen:

"Er det ikke best at vi bryter av nå? Det er blitt sent."

Etter denne samtale var det slutt med våre regelmessige sammenkomster. Jeg fikk telefoner fra ham. Hver gang spurte han hvordan det gikk med "den store svenske kunden."

Var tilbakeslaget i Sverige forårsaket av frimurere?

Det svenske selskapet fikk ny direktør som var norsk. Den nye direktøren begynte sitt virke med å kassere nær halvparten av de varene jeg hadde levert. De varene han ikke ville godkjenne ble erstattet med nye varer i henhold til leveringsavtalen. Det ga store ekstra omkostninger. Jeg reiste til Sverige for å se på de produktene som var kassert, men de var ikke på plass, de var ikke der. De var sannsynligvis brukt i produksjonen og solgt siden de ikke var å finne.

Jeg hadde med stor sannsynlighet vært utsatt for svindel. Jeg hadde holdepunkter for at norske frimurerbrødre hadde kjennskap til svindelen. og at den var blitt diskutert i den norske losjen, sannsynligvis i losje 22 hvor min venn hørte til.

Jeg laget en regning på de varene som var forsvunnet. Den ble på mer enn 22 000 kroner. Den ble betalt.

Den norske direktøren foreslo nå at en svensk leverandør skal overta mine leveranser. En årlig bruttoinntekt på 250 000 kroner ville da gå tapt.

Den norske direktøren var gått over til å bruke håndskrevne brev i stedet for vanlige brev skrevet på selskapets datamaskin. Det ga ham mulighet til å holde denne del av korrespondansen utenfor firmaets arkivsystem.

Etter en forberedende korrespondanse ga direktøren beskjed over telefon om at de utleverte verktøyene skulle pakkes og sendes til Sverige.

Jeg skrev tilbake og ba om at ordren om retur av verktøyene måtte bekreftes skriftlig på firmaets brevark. Det var ikke tilfredsstillende at et samarbeide som hadde vart i 5 år skulle avsluttes med en telefonbeskjed. Dessuten hadde firmaet selv behov for en gjenpart av brevet, skrev jeg.

Dette gikk på faks på mandag., deretter ble brevet postlagt. Allerede tirsdag, før brevet var kommet frem i posten, kom det telefon fra direktøren:

“ Det var noe usikkerhet med den nye leverandøren. Vi har diskutert saken. For å si det kort, er spørsmålet nå hvor hurtig du kan levere en serie nye deler. Den tyske agenten er helt opprødd, Han lever av å selge vårt produkt.”

Dette var vår siste samtale. I ettertid har jeg fått høre at den norske direktøren hadde sluttet. Jeg ble fortalt at han fikk en infeksjonssykdom under et opphold i København. Legene kunne ikke kontrollere feberen hans. . Han døde etter fire dagers sykeleie, 56 år gammel.

Produksjonen tok seg opp, men etter ett og et halvt år var det plutselig slutt. Det viste seg at selskapet hadde skaffet seg et nytt verktøysett og ny leverandør. Jeg var nå definitivt satt utenfor.

Det gikk fire år. I november 2002 hadde jeg kontakt med min tidligere frimurervenn over telefonen. Vi hadde begge behov for å ta opp forbindelsen. Han var blitt langsommere og hadde vanskeligheter med å forme ordene, han hadde kanskje hatt et lettere slag. Han fortalte at han hadde fått grønn stær, hadde mistet bilsertifikatet og var mye alene, så spurte han:

“Hvordan går det med ”den store svenske kunden?” Leverer du fortsatt varer dit?”

Han hadde altså ikke fått noen tilbakemelding fra sine frimurerbrødre på alle disse årene, men de utnyttet opplysningene han kom med.

“Nei” svarte jeg, ”leveransene har stoppet opp. I øyeblikket har jeg ingen bestilling inne.

“Da har du mi

“Min pensjon

“Jeg har 16 0

Ja, så fikk han
ham og hans
til inn i sin s
egentlig aldri
tiden ligget m

Jeg må erkjen
etter at mine
lederen av s
oppfordring
meg og min

Den
har komme
det opp et f
i rettssystem
som er an
pengekrav,
realitetene

De
hensikt å
ikke utenc

Veterin

Han var e
aksjeselsk
tid overfo
mente de
navnet,
navnelik

I januar
471,20.

hadde o

"Da har du mistet en stor inntekt? Men du har vel pensjon?"

"Min pensjon er mellom 7 000 og 8 000 kroner i måneden utbetalt"

"Jeg har 16 000.kroner i måneden," svarte han, "Jeg greier meg godt"

Ja, så fikk han noe å snakke om i losjen. Det foregikk et underlig spill mellom ham og hans losjebrødre. Hans lojalitet lå hos brødrene, men de tok ham aldri til inn i sin sfære. Derfor spurte han meg om hva som hadde skjedd. Vi hadde egentlig aldri hatt noe vennskap i ordets rette betydning. Frimureriet hadde hele tiden ligget mellom oss, selv om det ikke alltid kunne merkes.

Jeg må erkjenne at arbeidet jeg utførte for det svenske selskapet, er gått tapt etter at mine forretningforbindelser er gjennomgått i losje 22. Den nye svenske lederen av selskapet har utvilsomt rett til å skifte leverandør. Hvis det skjer på oppfordring fra en broder som holder til i losje 22 i Norge, er det et anslag mot meg og min økonomi .

Denne form for økonomisk undertrykkelse kan lett ende med ruin. Jeg har kommet over flere liknende saker som andre er blitt utsatt for. Ofte bygges det opp et fantasifullt erstatningskrav på sviktende grunnlag. Saken kan vandre i rettsystemet i årevis og ødelegge enhver form for næringsvirksomhet for den som er angrepet. De er en psykisk påkjenning å leve med et stort uavgjort pengekrav, selv om kravet er svakt fundert. Med frimurere i rettsystemet spiller realitetene liten rolle. Rettslige avgjørelsene vil som regel gå i deres favør.

Det er viktig å registrere hendelser av denne type, men det tjener ingen hensikt å bruke tid på å imøtegå dem. Frimurerne har makt, det kommer man ikke utenom.

Veterinæren i losje 33

Han var en bekjent fra lang tid tilbake. Jeg visste ikke at han var knyttet til et aksjeselskap med samme navn som mitt eget aksjeselskap. Jeg protesterte i sin tid overfor Brønnøysundregistrene over navnelikheten da den ble oppdaget. Jeg mente det kunne føre til forvekslinger. Mitt selskap var eldst, jeg hadde rett til navnet, men Brønnøysundregistrene godtok av uforståelige grunner navnelikheten.

I januar 2001 fikk mitt selskap en regning fra Trafikkskaddes Magasin på 471,20. kroner. Jeg fant straks ut at tjenesten var bestilt av veterinæren, Han hadde oppgitt vårt felles firmanavn, men med min adresse. Saken ble avvist.

Den 9. januar 2004 kom to krav fra Statens Innkrevingsentral på henholdsvis 30 000 kroner og 5 000 kroner rettet mot vårt felles firmanavn, men til min adresse. Etter at jeg hadde avvist kravene skriftlig beklaget Statens Innkrevingsentral at:

"Ved en feil hos oss er disse kravene desverre blitt registrert på Deres firma og ikke på rett firma."

Hvor får Innkrevingsentralen min adresse fra? Den står ikke i telefonkatalogen. Den finnes ikke i Innkrevingsentralens kundearkiv.

28. november 2003 bestilte min kjenning et års internett abonnement i Kvasir for sitt selskap som har samme navn som mitt selskap. Av bestillingsdokumentene fremgår at han har bedt om at regningen må bli sendt til min adresse. Kvasirregningen er på 10 807,12 kroner.

23. februar 2004 kommer krav fra inkassoselskapet ELCON FINANS A/S som ber om innbetaling av kr 563,50. Originalfakturaen er rettet mot veterinærens firma. I inkassokravet er adressen forandret til min adresse, kravet er dermed rette mot mitt selskap.

Den 23. april kommer en regning fra firmaet Tess. Den er på 9 616,20 kroner. Her er den riktige adressen malt over med hvit lakk, Min adresse er så skrevet på med penn over det hvitlakkerte område, men giroblanketten som hang sammen med fakturaen, hadde riktig adresse. Etter en tid, og siden regningen ikke ble betalt kom en purring med innkassovarsel som nå var rettet mot min adresse.

I alt utgjør de omadresserte inkassokrav i 56 458,02 kroner som jo er et betydelig beløp.

Medlemmer av frimurerordenen er vanligvis godt representert i inkassobyråer.

Bare de to krav fra Statens Inkasso Sentral er trukket tilbake.

De øvrige krav er fortsatt gyldige og ligger der som en trussel som kan aktiviseres engang i fremtiden.

Jeg forstår ikke hva en aksjon som denne kan føre til, bortsett fra å skape dårlige nerver. Det er mulig jeg engang i fremtiden kan bli utsatt for et eller annet som får meg til å betale uten å fortelle hvorfor jeg gjør det. Disse menneskene har er veld av metoder som kan tas i bruk.

Det er under
makt innenfor
større firma ha
I Fina
Norges hittil
punkter. Vi e
frimurer.

Det er under enhver omstendighet skremmende at frimurere skal kunne utøve makt innenfor våre inkassobyråer. En broder som er økonomiansvarlig i et større firma har et stort virkeområde her.

I Finance Credit saken hvor 1,4 milliarder kroner er kommet på avveie i Norges hittil største underslag, sitter frimurerbrødre på alle strategisk viktige punkter. Vi er spent på utfallet av straffesaken fordi også dommeren er frimurer.

revingsentral på
felles firmanavn,
beklaget Statens

t på *Deres firma*

n står ikke i
arkiv.

nnement i Kvasir
Av bestillings-
bli sendt til min

NANS A/S som
not veterinærens
travet er dermed

9 616,20 kroner.
sse er så skrevet
etten som hang
siden regningen
r rettet mot min

ner som jo er et

inkassobyråer.

russel som kan

ett fra å skape
satt for et eller
gjør det. Disse

27. FREDRIKSTAD TINGRETT BAK EN SERIE RETTSSKANDALER

Lilandsaken i 1970, kapittel 21, foran er et av våre store justismord. Uregelmessighetene fortsatte under "Arvetvisten" i årene 1980 til 1986, gjengitt i 1. kapittel foran. I begge saker er det medlemmer av den lokale frimurerorden i Fredrikstad som misbruker lovverket for å gi fordeler til losjebrodre.

I år 2002 hadde jeg penger til gode i et i et Fredrikstad selskap som gikk konkurs. I regi av Fredrikstad tingrett ble det holdt et møte den 8. januar 2002. Det ble oppnevnt en bostyrer som var ansatt i et advokatfirma hvor to av lederne er medlemmer av den lokale frimurerlosje St. Johanneslogen St. Magnus. Jeg hadde dårlig erfaring med ordensmedlemmer i retten. Derfor skrev jeg straks til tingretten og protesterte mot oppnevnelsen. Jeg vedla protesten en kopi av kapittel 1 foran, "Arvetvisten," for å dokumentere den rettsløshet jeg hadde opplevd den gang tingretten i Fredrikstad sto under ledelse av en byrettsjustitiarius som hadde X grad i den lokale losje.

Protesten ble ikke tatt til følge. Tvert imot, bostyreren ble berømmet for sin dyktighet nettopp på saker av denne størrelse ble det sagt. På et møte som heter første skiftesamling som ble holdt den 11. februar 2002 ble det oppnevnt en bo revisor som hadde VII grad. i den lokale frimurerlosjen. Han arbeidet for det verdensomspennende, men noe suspekke revisjons og rådgivningsselskapet Ernst & Young. Jeg protesterte mot oppnevnelsen fordi borevisor hadde avlagt ed til frimureriet og med livet som innsats hadde forpliktet seg til å adlyde sine overordnede brødre og derfor ikke hadde den tillit og uavhengighet som kreves av en revisor. Jeg vedla protesten en kopi av NOU 1997 kap. 8 i den offentlige utredningen om revisors rammebetingelser. Den forteller indirekte at en frimurer ikke har noe å gjøre i revisoryrket. Tiltross for dette er den øverste leder av Ernst & Young i Norge, den oppnevnte borevisors øverste sjef, medlem av ordenen hvor han har III grad.

Fredrikstad tingrett var desverre ikke villig til å velge ny og uavhengig borevisor. Jeg beklager det sterkt fordi borevisor er den viktigste person når det gjelder å avdekke konkurssyndere, og tilsvarende kan han beskytte kriminalitet dersom hans losjebrodre krever det.

Saken gjaldt et båtbyggeri. Båtbyggeren som opprinnelig hadde skapt bedriften trengte penger. Han tok imot ny aksjekapital fra en venn som derved ble eier med 49 prosent av aksjekapitalen. De ønsket begge å selge sine aksjer. Den dagen aksjene ble solgt laget de to eiere en avtale seg i mellom. Den ene eier opptrådte nå som daglig leder av båtbyggeriet. Han skrev under en kontrakt som sa at båtbyggeren hadde opphavsrett til båtene og derigjennom

krav på 3 prosent som konstruktør i

Det kom til konflikt utbetalinger til seg ved Fredrikstad t

Dommeren avsa om hun:

"17 fot, 23 fot, båtbyggeren ...P båtkonstruktøren båter både innen beskyttet av An enighet om skill opphavsrett til s § 1 nr 9 og at se

Styreformannen advokatene. Har veldrevne selsk inntekter. Det v skulle kunne st Selskapet, gikk 24 fots båt, der solgt. Båten hav

Eeren innbetalt forrige års tap s Da dommen fa frem, valgte sty 11. februar 200 tross for at vi h ikke minst for skiftesamling.

I følge at han er oppn være oppfylt innberetnings- om utsendelse

krav på 3 prosent royalty av alt salg inklusive utstyr. Han skulle også arbeide som konstruktør i det nye selskapet i minst 10 år fremover.

Det kom til konflikt mellom kjøper og selger av aksjene. Kjøperen stoppet alle utbetalinger til selger. Båtbyggeren og hans samarbeidspartnere tok ut stevning ved Fredrikstad tingrett, bl. a. for å få utbetalt royalty.

Dommeren avsa en dom som i høy grad var til fordel for saksøker. I dommen sa hun:

"17 fot, 23 fot, 26 fot, 29 fot og 30 fot båtene er i sin helhet konstruert av båtbyggeren ...Partene er enige om at båtbyggeren er en av Europas dyktigste båtkonstruktører, nærmest genial ... Han har mottatt designpriser for sine båter både innenlands og utenlands Hans arbeid er av slik skapende art som er beskyttet av Åndsverklovens idé. Han har skapt en skrogform som det er enighet om skiller seg fra andre båtens. Det fremgår av Rt. 1997 side 199 at opphavsrett til skips linjeføring –skroget, kan falle inn under åndsverkslovens § 1 nr 9 og at selve skroget da inkluderes".

Styreformannen i selskapet som var saksøkt var en av de kjente Aker Brygge advokatene. Han var styreformann og styremedlem i 22 av de største og mest veldrevne selskapene i landet. Han hadde omkring 5 millioner kroner i årlige inntekter. Det var ingen grunn til å tro at han med sine kvalifikasjoner, ikke skulle kunne styre en liten bedrift som denne på en tilfredsstillende måte. Selskapet, gikk dårlig, det skyltes bl. a. at penger ble brukt på å utviklet en ny 24 fots båt, den første som ble konstruert av båtbyggeren etter at aksjene var solgt. Båten havarerte. Den kantret under prøveturen.

Eeren innbetalte 19 millioner kroner for å dekke tapet av aksjekapitalen og forrige års tap som var på 10,6 millioner kroner og for å holde selskapet i drift. Da dommen falt i november 2001 og forhandlinger mellom partene ikke førte frem, valgte styreformannen å melde selskapet konkurs. Skiftesamling ble holdt 11. februar 2002. Det oppsto snart uregmessigheter i konkursbehandlingen til tross for at vi har meget klare regler for hvordan en konkurs skal behandles og ikke minst fordi bostyrer ble gjort oppmerksom på disse regler under første skiftesamling.

I følge § 120 i konkursloven skal bobestyreren senest tre måneder etter at han er oppnevnt avgi innberetning til tingretten. Denne plikt var ansett for å være oppfylt i første skiftesamling. Dommeren i tingretten innskjerpet videre innberetnings-plikten etter §§ 121 og 122, herunder fristene og bestemmelsene om utsendelse.

Fastsatt mal for utsendelse skal benyttes. Tar bobehandlingen mer enn seks måneder skal bostyreren uoppfordret gi skifteretten en kort orientering, deretter skal slik orientering gis uoppfordret hver tredje måned. Innberetningen skal gå til hver enkelt fordringshaver og til konkursregisteret og til skyldneren. Etter 6 måneder skal bostyreren uoppfordret gi skifteretten en kort orientering om fremdriften. Deretter skal slik orientering gis hver tredje måned. Tross disse klare påminnelser bostyreren fikk fra tingretten om når innberetning skulle sendes til kreditorene, kom det ingen innberetning fra den oppnevnte bostyrer før den 16. november 2004, mer enn to og et halvt år etter skiftesamlingen. Da kom den første innberetning overhodet, fra bostyreren.

Det er på det rerne at boet kort etter skiftesamlingen er blitt oppgjort innenfor en engere krets. Et selskap skal ifølge forlydender, (rykter) ha betalt 5 millioner kroner til konkursboet slik at produksjonen er kommet i gang i regi av dette selskap og at en rekke kreditorer deriblant jeg selv er holdt utenfor dette oppgjør. Det skulle selvfølgelig vært sendt ut en rapport om de transaksjoner som bostyreren inntil dette tidspunkt hadde foretatt, en slik rapport kom ikke, verken til meg eller andre jeg sto i kontakt med. Bostyreren skal selvfølgelig ikke operere i hemmelighet og derved unndra seg den kontroll kreditorene kan yde.

I løpet av denne periode skrev jeg rekommandert brev til Fredrikstad tingrett den 21. mai 2003 og pekte på at det ikke var kommet noen innberetning eller melding fra bobestyrer på et helt år. Brevet ble ikke besvart så en purringkopi gikk den 11. juli. I svaret 15. juli sier skifteretten at brevet ble oversendt bostyreren allerede den 3. juni og at jeg på grunn av ferieavvikling ikke kan vente svar før i august 2003.

Den 20. februar 2004 skriver jeg igjen om de manglende innberetninger for de to årene som nå er gått siden skiftesamlingen ble holdt. Dommer-fullmektigen i tingretten svarer 25. februar 2004. at bobestyreren vil kunne gi et mer utfyllende svar enn tingretten. Bobestyreren svarer imidlertid ikke.

Hvorfor skriver ikke bobestyrer de rapporter han er blitt pålagt. Det må være en grunn. Fredrikstad tingrett som er ansvarlig for konkursbehandlingen, griper ikke inn med den nødvendige autoritet. 145 kreditorer får ikke de opplysningene de har krav på. Det er våre penger saken dreier seg om, til sammen utgjør det 35 millioner kroner. Vi kan ikke følge og kontrollere bobehandlingen slik loven gir oss rett til. Det er selvsagt tingrettens ansvar å sørge for at bostyrer følger loven.

Mens saken
i Fredrikstad.
frimurerorde
mer enn to
godkjente k
innberetning
salg. Et båtb
svarte peng
klisteret me

I denne fors
kreditor kra
bifalle god
beløp på kr
den 26. nov
enn den fri
mulighet til
ble gjort på
Fordringen
fordringene
kunne gi e
forklarte i

"Kravet v
hadde om
2001. I se
ansatte, ei
det vært f
erfaringsst
justert til

K
frem til ko

Advokate

"Dersom
med ski
tilgjengel

Regnsk

Mens sakens pågikk var bostyreren blitt partner i et annet advokatfirma i Fredrikstad. Også dette firma sto under ledelse av et medlem av firmurerordenen. I regi av dette selskap kom innberetning nr 1 den 16. 11 2004 mer enn to og et halvt år etter skiftesamlingen. Her fulgte også listen over godkjente kreditorer som må ha ligget uekspedert i mer enn to hele år. I følge innberetningen var det ikke gjennomført beregninger som kunne avdekke svart salg. Et båtbyggeri med attraktive kostbare båter har pågang fra mennesker med varme penger. Den båtbygger som innlater seg på svart salg sitter snart i klisteret med underskudd i regnskapet og penger han ikke tør vise frem.

I denne første innberetning ble tillyst et møtet på bostyrerens kontor hvor noen kreditor krav skulle godkjennes. Bostyreren hadde på forhånd sagt at han ville tilfalle godkjenningen av de nye kravene, Her krevde båtbyggeren et rundt beløp på kroner 4 300 000 som ble sagt å være royalty. Møtet var fastsatt til den 26. november 2004. Fristen for innkalling til møtet var imidlertid kortere enn den frist loven krever. Innkallingen var derfor ikke gyldig. Dette ga meg mulighet til å stoppe prosessen av formelle grunner. Jeg krevde at vedtak som ble gjort på møtet den 26. november skulle kjennes ugyldige. Dette ble godtatt. Fordringene ble ikke godkjent. Det var nå mulig å få svar på hvordan fordringene var oppstått og hvordan royaltyberegningen på 3 prosent av salget kunne gi en royalty på det runde tall 2 000 000 kroner. Båtbyggerens advokat forklarte i brev den 13. desember 2004 at:

"Kravet var beregnet for drøye to år siden, basert på den kunnskap man da hadde om omsetningstall, vareforbruk og varelager for årene 1999 2000 og 2001. I selskapet var det i disse årene relativt mange store uttak av båter til ansatte, eiere og venner som ble internpriset. Ved beregning av royalty måtte det vært foretatt en komplisert gjennomgang av faktisk vareforbruk opp mot erfaringstall om forbruk til de enkelte modeller. Internprisede salg måtte bli justert til markedspris, og varelager skulle vært vurdert mot senere salgpris.

Kravet som er anmeldt i boet er et anslag som hensyntatt til renter frem til konkursåpning antas å være relativt riktig...

Advokaten fortsetter:

"Dersom det anmeldte krav ikke aksepteres, og det av den grunn er aktuelt med skiftetvist, forutsetter jeg at alt regnskapsmaterieell blir gjort tilgjengelig."...

Regnskap legges ikke frem

Bostyrer velger tydeligvis å godta et to år gammelt unøyaktig anslag og ta det inn på kreditorlisten fremfor å legge frem regnskap med bilag så båtbyggeren kan beregne royaltobeløpet korrekt.

Hva skjuler regnskapet? Er båter solgt under bordet? Står vi overfor manglende inntekter i størrelsesorden opptil 20 millioner kroner. Står vi overfor både skattesvik og bedrageri overfor kreditorene. Bobehandlingen fortsetter. Den har foreløpig vart i tre år og seks måneder uten å bli avsluttet

Nå påsto bobestyreren at jeg hadde gått til innsigelse mot båtbyggerens krav og at han måtte gå til skiftetvist mot meg for å få sitt krav på 2 millioner kroner i royalt godkjent. Dommeren i tingretten godtok dette. Båtbyggeren fikk en frist til 17. 06, 05 til å gå til sak. Det var imidlertid ingen uoverenstemmelse mellom båtbyggeren og meg. I korrespondansen var ordet innsigelse ikke brukt. Båtbyggeren fikk nå en nyfrist til den 24. 06, 05 til å gå til skiftetvist lde dommeren antok at jeg overveiet å gå til skiftetvist

Denne korrespondanse angikk ikke meg direkte, men jeg fikk kopier av brevene. Nå fant jeg det riktig å bryte inn. Jeg skrev en erklæring hvor jeg erkjente at jeg ikke hadde planer om å protestere mot båtbyggerens krav. Derved unngikk jeg en kostbar rettsak som jeg ikke forstår hensikten med og som ville bli gjennomført ved en domstol som jeg ikke har den minste tillit til.

MAKT
VÆPNE

VI T
HENDE

Vilste en us
innbrutte i
lygende:

"Når sinn
langen og r

Hvordan ha
hakk kapital

La oss midt
overfor den

lignens op
etter alt in

Den fred v
hansit våre
som et bed

Gud signe

Vi forstå
vårt folk k
Under pa
utenfor la
motto er:
land og s
kan være
Det var t
infiltrert
kom til

MAKTELITEN ORGANISERER VÆPNEDE STYRKER

28. VI TRODDE ALT VAR I DE BESTE HENDER

Vi følte en usigelig glede og lettelse da den tyske okkupasjonen var slutt etter fem brutale år og Hjemmefrontledelsen den 8. mai 1945 kunne proklamere følgende:

"Våre sinn er fylt av glede, våre hjerter av takknemlighet mot den som falt i kampen og mot alle som var med å kjempet seieren fram.

Fienden har nå kapitulert, og snart vil vi helt ut være herrer i landet. Men husk kapitulasjon er ikke det samme som fred. Fienden har ennå våpen.

La oss midt i gleden bevare ro, verdighet og disiplin. Opptre ikke utfordrende overfor den slagne fiende, og ta ikke retten i din hånd.

Krigens oppgaver er løst, fredens oppgaver venter. De krever at vi sammen setter alt inn for å gjenopprette vårt folkestyre og vår rettsstat.

Den fred vi nå har vunnet skal forplikte oss like sterkt som krigen og noden bandt våre viljer til fedrelandets sak. Samme skal vi bygge landet opp igjen som et bedre, rikere, lykkeligere hjem for alle.

Gud signe vårt dyre fedreland".

Vi forsto hva selvråderett betydde. Vi opplevde en nasjonal samfølelse som vårt folk knapt opplevde selv under løsrivelsen fra Sverige i 1905.

Under parolen: *"Aldri mer 9 april"*, bygget vi opp Heimevernet. Det står utenfor landets forsvar. Mannskapene har sine våpen hjemme. Heimevernets motto er: *"overalt og alltid"*. Det er utgått fra folket, og er lokalkjent både på land og sjø. Heimevernet kan i år 2000 stille med 83 000 mann. Mannskapene kan være kampdyktige i løpet av få timer og de lar seg neppe infiltrere politisk. Det var utbredt mistillit til endel av forswarets personell. Offisers-korpset var infiltrert av nazister. Mange fulgte ikke opp mobiliseringsordren. Mannskap kom til forlegninger uten å få våpen Kanskje var geværene der, men

sluttstykkene var plassert på en øvelsesmo langt vekk. Dette skjedde mens journalister beskrev hvordan store tyske flåtestyrker var på vei opp gjennom Øresund. Arbeiderpartiregjeringen hadde først ingen reaksjon. Da mobiliseringsordren endelig kom var det en langsom mobilisering hvor mannskapene ble innkalt pr brev. Da var de frivillige ungdommene allerede kampklare. Skuddene fra Oscarsborg festning i Oslofjorden var signalet til kamp. De senket slagskipet Blücher hvor den tyske overkommando og den tyske administrasjonen befant seg. Den skulle overta styringen av Norge. Hadde resten av vårt kystforsvar vært like effektivt som Oscarsborg, skulle ikke en tysker ha kommet tørrskodd i land. Da ville den tyske flåte blitt sterkt redusert og 2. Verdenskrig ville fått et annet forløp.

Det var unison enighet om at nazistene var landsforrædere. De tok imot de tyske overfallsmenn som venner. Rettsoppgjøret falt derfor i god jord hos de fleste. Dødsstraffen var blitt innført. Knappe fem måneder etter det tyske nederlaget i 1945, ble Vidkun Quisling dømt til døden og henrettet sammen med noen torturister og mordere. Noen syntes tempoet var vel høyt. Rettsoppgjøret markerte et skille mellom de gode nordmenn og landsforræderne, mellom de skyldige og de rene. Dette skille ble holdt levende i mange ti-år.

Rettsstaten.

Gjenopprettelse av rettsvesenet var et sentralt tema. Professor dr. jur. Kristen Andersen redegjorde for våre målsetninger i artikkelen "*Rettsikkerheten og de nordiske land*":

"Felleskapet er forankret i rettsikkerheten, og får sitt uttrykk i at de nordiske land fremtrer som demokratiske rettsstater. Demokratiet særkjennes ved at den politiske makt forfatningsmessig utøves av en folkeforsamling, Riksdag eller Storting som blir til etter ubetinget frie og ubetinget hemmelige valg. Visstnok gir det demokratiske moment sig også andre og dypt vesentlig utslag. Det hindrer ikke at det er den politiske makts forfatningsmessige konsentrasjon i folkeforsamlingen som er det essensielle.

Når det dernest gjelder rettskriteriet, er det for en nordmann nærliggende å ta utgangspunkt i den norske grunnlovs "faneparagrafer". I grunnlovens § 97 som, frem for alt på strafferettens område, forbyr å gi nye lover tilbakevirkende kraft, i § 96 som brennemerker tortur og fastslår at ingen må dømmes uten etter lov eller straffes uten etter dom. I § 100 som knesetter ytringsfriheten og i § 102 verner mot husundersøkelse, Når disse paragrafer nettopp i denne forbindelse tiltrekker sig særlig oppmerksomhet, er det fordi det gjennom dem høytidelig dekretes at det finnes områder, der retten skal være den ene bestemmende, og der den fysiske makt derfor har å vike. Områder der

*de enkelte samfunns-
ikke må finne sted,
føler trang til aksjon*

*Hvis man
dommerne ikke er
foreligger det så
grunnlovsbestemme
heller ikke noen hj
reelt står under ko
i så måte møtte mo
politikere hevdet a
var pakten på sivi
personer, som ble
samfunnsfilosofisk
måten hadde man
uavhengighet i eg
ninger var, takket
det vern mot over
ment å skulle i
hetssynspunkt er
synspunkt sett
utvikling...Domme
representerer alt
norske grunnlovs
en sosial realitet.
holdes dommers
gjennom forfatni
måte ligger de
interesser". Rik
grunnlovsbestem
likevel ingen n
samfunnsborgern
selv om de måtte
område svarer
borgerne...*

*Vi har i
livsnerven i vår
alt slutt, både fo
føler oss forene
Gjensidig tillit e
plassen for ang*

de enkelte samfunnsborgeres interesser er så vitale at inngrep eller krenkelser ikke må finne sted, ikke en gang om det er statsmaktenes representanter som føler trang til aksjon...

Hvis man ikke har en uavhengig dommerstand, med andre ord dommerne ikke er uavsettelige og hevet over enhver politisk meningssensur, foreligger det såvidt jeg kan se ingen garanti for at de nevnte grunnlovsbestemmelser blir efterlevet efter sin ånd og sitt innhold. Da er det heller ikke noen hjelp i at dommerstanden visstnok i formen er uavhengig, men reelt står under kontroll av statsmaktens innehavere. Et illustrerende eksempel i så måte møtte man i Hitler-Tyskland. Der ble det både av rettsteoretikere og politikere hevdet at tyske dommere var uavhengige og at deres uavhengighet var pakten på sivilisert rettspleie. Samtidig sørget man såvidt mulig for at de personer, som ble utnevnt til dommere, hadde den politiske oppfatning og det samfunnsfilosofiske livssyn, som statsmaktens innehavere gikk inn for. På den måten hadde man på forhånd sikret sig at dommerne ikke hadde behov for uavhengighet i egentlig forstand. Deres oppfatninger og maktavernes oppfatninger var, takket være ensrettingsmanøvrene, ett og det samme. Dermed var det vern mot overgrep og vilkårlighet som dommerstandens uavhengighet var ment å skulle inneslutte, faktisk eliminert. At dette fra et rettsikkerhetssynspunkt er livsfarlig, trenger neppe nærmere påvisning. Fra dette synspunkt sett blir det derfor maktpåliggende å hindre en slik utvikling... Dommerstandens uavhengighet og ytringsfrihetens ukrenkelighet representerer altså efter min mening to av grunnforutsetningene for at den norske grunnlovs faneparagraf, og dermed den norske rettsstat fremtrer som en sosial realitet. Det samme gjelder de andre nordiske rettsstater. Også i dem holdes dommerstandens uavhengighet i ære. Det manifesterer sig både gjennom forfatningsbud, og gjennom rettsoppfatning i folket. På tilsvarende måte ligger det an med ytringsfriheten og samfunnsborgernes "vitale interesser". Riktignok er vernet av disse interesser ikke forankret i grunnlovsbestemmelser med samme ordlyd som de norske. Praktisk er det likevel ingen nevneverdig forskjell. Såvel i Danmark som i Sverige er samfunnsborgerne sikret et fredet område, der statsmaktens representanter, selv om de måtte føle sig aldri så fristet, har å holde fingrene fra fatet; og dette område svarer til det, som den norske grunnlovs faneparagrafer sikrer borgerne...

Vi har i umiddelbar opplevelse konstatert at rettsikkerheten er selve livsnerven i vår tilværelse. Vi har oppdaget at når den nerven kappes over er alt slutt, både for hver enkelt av oss og for det samfund, som vi i selvstendighet føler oss forenet med. Aktiv harmonisk lojalitet fortreges av servilt kryperi, Gjensidig tillit erstattes av korrupsjon, fast, men human rettshåndhevelse viker plassen for angiveri og overgrep, humanisme og rommelighet drepes... og

hengivenheten for de enkle, umiddelbare menneske lige livsverdier undergraves i hurrastemt førerdyrkelse og sjåvinisme...

Dette siste er ikke det minst skjebnesvangre. Det er neppe tvilsomt at rettsikkerheten i vesentlig grad utspringer av og bygger på hengivenheten for de enkle, umiddelbart menneskelige livsverdier Hengivenheten for forholdet til far og mor, kone og barn, slekt og venner, kort sagt alt det som gjør livet verdt å leve. Dersom denne hengivenhet undergraves, gripes menneskene lett av ensomhetens og kjedsommelighetens rastløse rådvillhet. De begynner å søke etter stimulanser, etter et eller annet "stort", som kan gi tilværelsen en slags mening. Hensatt i denne tilstand kan vi, før vi vet ordet av det, være blitt et takknemlig bytte for maktsyke og maktglade demagoger, som forveksler brutalitet med styrke, uforsonlighet med uanstrengt hevdelse av personlig livssyn, og makt med rett. Dermed er rettsikkerheten torpedert, og menneskene gitt undertrykkelse og vilkårlig kynisme i vold.

Jeg har hittil vært optatt av det som for mig står som grundforutsetningene for at de nordiske rettsstater ikke skal komme i konflikt med sin bærende idé. Det finnes imidlertid også andre forhold som har interesse til belysning av deres karakter. Et av dem har etter mitt skjønn krav på særlig oppmerksomhet. Det er politiet og dets virksomhet jeg tenker på. Som man vet hadde den tyske nazisme en forkjærlighet for politiet. Den oppfattet et fast oppbygget, vidt forgrenet og sterkt bevæpnet politi som et overbevisende uttrykk for en stats sundhet og livskraft. "Man kan måle en stats styrke på styrken av dens politi"...

Noen år tidligere hadde en annen, jeg fristes til å skrive, virkelig politimann, også uttalt sig om dette spørsmål. 9. april 1940, innfant de tyske nazister sig hos politimesteren i Oslo, og krevet politiets våpen utlevert. Politimesteren møtte i uanstrengt verdighet kravet med disse ord:

"Vi har ingen våpen" 1

Kilder:

- 1 Hal Kock og Alf Ross, red., *Nordisk Demokrati*, København, 1949

29. DEKKO

Vi som sto utenfor levde lenge i den gjenopprettet og at til 2. Verdenskrig.

Etter hver dette syn. De som pakt med norsk konstitusjon. Disse sidesprang juristen Jens Chr og helten som ob tillitsvekkende a 1949.

"Det er når alt k maktens liksom p ledelse, regjeri demokratiske r samlingen. De militærvesenet i av folkets egen kommandoen li gjelder utøvels må det i et dem bak.

For d demokratisk sa selvstendig po fredelige makt

Det er forsvarsevne i den partipo mistanke om resultatet uve svekker demo århundre m militærmakte fremmarsj. D

29. DEKKOPERASJONER

Vi som sto utenfor styre og stell og som fikk vår informasjon fra vanlige media, levde lenge i den tro at vi i 1945 gjenvant vår frihet, at rettsstaten ble gjenopprettet og at vi gikk tilbake til den styreform Norge hadde ved inngangen til 2. Verdenskrig.

Etter hvert er det kommet frem opplysninger som gjør at vi må revidere dette syn. De som tok makten etter frigjøringen fortok seg ting som ikke var i pakt med norsk tradisjon og heller ikke i overenstemmelse med vår konstitusjon.

Disse sidesprang ble skjult ved fortielse eller ved desinformasjon. Den unge juristen Jens Chr Hauge, den legendariske leder av Milorg, "Gutta på skauen" og helten som okkupasjonsmakten aldri klarte å ta, skrev en beroligende og tillitsvekkende artikkel om militærvesenet i boken "Nordisk Demokrati" i 1949.

"Det er når alt kommer til alt, demokratiets krav nr. en til forsvaret at militærmakten liksom politiet helt ut og ubetinget skal være underordnet den politiske ledelse, regjeringen, som til enhver tid sitter med makten i kraft av demokratiske regler, og som på sin side er ansvarlig overfor folkeforsamlingen. Denne demokratiske grunnsetningen innebærer for det første at militærvesenet ikke kan være en stat i staten, som mer eller mindre uavhengig av folkets egen vilje og kontroll for eksempel på den måten at den militære kommandoen ligger som et prerogativ hos kongen personlig. Hva enten det gjelder utøvelsen av såkalt kommandomyndighet eller forvaltningsmyndighet må det i et demokratisk samfunn stå politisk og konstitusjonelt ansvarlig menn bak.

For det annet innebærer grunnsetningen at forsvarsmakten i et demokratisk samfunn skal være politisk nøytral, og at den ikke skal være noen selvstendig politisk maktfaktor, som direkte eller indirekte virker inn på de fredelige maktskifter som kjennetegner demokratiet.

Det er av den største betydning for det demokratiske samfunn og dets forsvarsevne, at alle partier har tillit til at militærmakten virkelig står nøytral i den partipolitiske kampen. Får et eller flere partier visshet for, eller bare mistanke om at militærmakten står mot dem i deres politiske kamp, vil resultatet uvegerlig bli en strid om og mot forsvarsmakten som i det lange løp svekker demokratiets forsvar og forsvarsvilje mot ytre fiender. I det tyvende århundre mente de sosialdemokratiske partiene i de nordiske land at militærmakten var en konservativ maktfaktor som sto i veien for deres politiske fremmarsj. Dette var nok den fremste grunn til at de sosialdemokratiske partier

gikk sterkt inn for en antimilitær linje med avskaffelse av militærvesenet som programpost.

Først i 1930-årene ble det et omslag i denne politikken. Først i Sverige, senere i Norge og Danmark. De mest fremtredende årsaker til dette omslag var sosialdemokratenes overtakelse av regjeringsansvaret og den tyske nazismen og den italienske fascismens opprustning og utenrikspolitikk.”¹

Den 25. oktober 1948, året før artikkelen gjengitt ovenfor ble trykket, hadde Jens Chr. Hauge som forsvarsminister, gitt klarsignal til dannelsen av en hemmelig bevæpnet militærgruppe under ledelse av utvalgte menn fra hjemmestyrkene Gruppen sto utenfor Stortinget kontroll. Hauges artikkel var derfor villedende. Den kunne dekke regjeringens retrett dersom styrkene skulle bli oppdaget. Artikkelen gjorde det vanskelig å tenke seg at nettopp Hauge og den regjering han var medlem av, skulle kunne godta en hemmelig militær gruppe som ifølge Hauge selv var ulovlig.

Noe som synes underlig er at en mer detaljert undersøkelse viser at topledere i de hemmelige styrkene som regel tilhørte Den Norske Frimurerorden.

Det gikk 30 år før vanlige mennesker fikk kjennskap til den undergrunnsbevegelsen som hadde dannet seg. Et våpenarsenal ble funnet i en villa på Skøyen i Oslo i 1978. Den var et ledd i den våpenføre hær Hauge hadde opprettet I årene som fulgte ble det avdekket at Arbeiderpartiet drev hemmelig etterretning mot sine politiske motstandere. Det var vel for å kunne gripe inn i tide dersom de hemmelige styrkene skulle bli oppdaget.

Frimurerne på sin side hadde åpenbart interesse av å trekke Sosialdemokratene inn i sitt nettverk. Straks de hemmelig styrker var etablert mistet Arbeiderpartiet sin selvstendighet og ble en tjener for frimureriet. Dette er metoden som frimureriet benytter seg av over hele verden. Arbeiderpartiet ble et utadventt politisk verktøy som frimureriet kunne nyttiggjøre fra sine skjulte posisjoner. Norge ble derved trukket inn i frimureriets omfattende kamp mot Stalinkommunismen som foregikk over store deler av verden.

Kilder:

¹ Hal Kock, og Alf Ross, red., *Nordisk Demokrati*, København, 1949

30. PARAM

Tidlig på året 194
Finn Duchesne Va
innbydere. Hanebo
grunnsbevegelse i
1941. 1 Han var m

Hensikten
et overvåkings og
regne ned at polit
menn som hadde

Lien – Platou

Et lederskikt på
organisasjon. De
av næringslivsle
var dominert av
Ytterligere fire
gruppen var org
1920-årene had
såkalte hvitegar
bekjempe marx
– Platou grupp
forbudt, selv or
ikke tiltrådte et
sjefen for over
fikk vite at har
senere dømt fo

Ikke le
Hauges godkje
som han selv l
som nå besto a

Frimurer

Hans Ringvol
stillingen for
Ringvold gik
registrert me
Han ble rid

30. PARAMILITÆRE GRUPPER I NORGE

Tidlig på året 1947 ble det holdt to møter i Oslo Militære Samfunn. Redaktør Finn Duchesne Vauvert og oberstløytnant Halvdan Haneborg Hansen sto som innbydere. Haneborg Hansen var hovedpersonen i den illegale militære undergrunnsbevegelse i Norge fra 1940 til han ble arrestert av tyskerne i slutten av 1941. 1 Han var medlem av frimurerordenen hvor han hadde den IX grad.

Hensikten med møtene var å peke på at det var nødvendig å organisere et overvåkings og kontraspionasje apparat i privat regi fordi man ikke kunne regne ned at politikerene ville gå til dette skritt. De som deltok på møtene var menn som hadde deltatt i motstandsbevegelsen under krigen. 1

Lien – Platou gruppen

Et lederskikt på fem mann dannet i løpet av kort tid en landsomfattende organisasjon. Den ble kalt Lien – Platou gruppen etter de to ledere. Den besto av næringslivsledere i 25 byer og tettsteder i det sørlige Norge. Lederskiktet var dominert av frimurere. Direktør Platou selv hadde VIII grad i Losje 8. Ytterligere fire av de oppnevnte distriksledere var frimurere. Lien – Platou gruppen var organisert i overenstemmelse med god norsk tradisjon. Helt fra 1920-årene hadde de borgerlige, næringslivsledere og andre dannet grupper, de såkalte hvitegardistene, for å holde næringslivet i gang, motarbeide streiker, bekjempe marxismen som pekte seg ut som en trussel mot det bestående. Lien – Platou gruppen var ingen nyskaping. Private grupper av denne type var forbudt, selv om formålet var det aller beste. Jens Lien ble innkalt til den ennå ikke tiltrådte etterretningssjef Vilhelm Evang. i 1947. Her var også den senere sjefen for overvåkingspolitiet. Asbjørn Bryhn tilstede. Lien ble advart. Han fikk vite at han selv og de andre aksjonistene risikerte å bli arrestert, siktet og senere dømt for ulovlig virksomhet til skade for rikets sikkerhet.

Ikke lenge etter trakk Vilhelm Evang med forsvarsminister Jens Chr. Hauges godkjennelse, gruppen inn under FO II, Forsvarets etterretningsgruppe som han selv ledet. Han lot sin mann Hans Ringvold tre inn i gruppens ledelse som nå besto av 6 personer.

Frimurer sjef for paramilitær gruppe

Hans Ringvold var sjef for gruppen fra 1949 til 1956. Da ble han fjernet fra stillingen fordi Evang syntes hans forhold til amerikanerne var blitt for tett. 7 Ringvold gikk inn i frimureriet på den tid han tiltrådte e-tjenesten. Han er registrert med I grad i matrikkelen for 1948. I dag er han hedret med XI grad. Han ble ridder og kommandør av Det Røde Kors i 1972 I matrikkelen for

1990/91 er han norsk representant for Danske Store Langsloge og for Grand Lodge of Idaho i USA.

Alf Martens Meyer

Etterretningsmannen Alf Martens Meyer, også kalt M M tok kontakt med Vilhelm Evang. M M mente at den viktigste oppgaven for den nye etterretningstjenesten måtte være å bygge ut et såkalt Stay-Behind nett som skulle bestå bevæpnede grupper, klar til innsats. M M så klart for seg hvorledes slike grupper skulle organiseres uten tilknytning eller forbindelsesledd med vanlig militære styrker. Den måtte bestå av mennesker som ikke var kjent fra motstandsvirksomhet eller fra for sterke politiske engasjementer. Det ville være nødvendig å benytte menn med krigserfaring som organisatorer og instruktører, men disse måtte trekkes ut av all virksomhet når de hadde løst sin oppgave.

Vilhelm Evang innbeordret straks Alf Martens Meyer til tjeneste og lot ham få i oppgave å forberede det som senere fikk navnet Stay-Behind. Lien Platou gruppen var ikke organisert i tråd med M Ms idé. Den kunne rulles opp i sin helhet hvis noen ble tatt. M M ville bygge opp desentraliserte grupper som ikke sto i innbyrdes forbindelse med hverandre, men med direkte forbindelse til baser i Storbritannia, eventuelt i USA. Ferrest mulig skal ha kjennskap til den hemmelige beredskap. Spørsmålet om hvem som skulle eller burde bli informert bekymret ikke M M. Han anså det for å være Evangs problem. Selv bestrebet han seg på å holde staben så liten som mulig, lenge var det foruten ham selv, Hans Ringvold, Kompani Linge offiseren Leonard Olsen, telegrafist Helge Reiss Andersen og to håndplukkede kvinnelige sekretærer, som drev Stay-Behind hovedkvarteret. 2

Jens Chr. Hauges direktiv

Det egentlige Stay-Behind ble formalisert ved en ordre fra Jens Chr. Hauge den 25 oktober 1948. Han gir generaløyntnant Ole Berg i oppdrag å velge ut personer med god innsikt og erfaring fra siste krig for å danne en topphemmelig beredskapshær under navnet "FO 4 Beredskap". Den skulle legges under e- tjenesten, men operere uavhengig av den. Ledelsen skulle rapportere til forsvarssjefen som igjen skulle orientere forsvarsministeren. Stortinget skulle ikke informeres.

Hauge mente at frie norske myndigheter måtte ha mulighet til å sette i verk sabotasje mot mål av militær betydning, bl. a. Mot kommunikasjoner, industrielle bedrifter, militære lager og kolonner dersom landet skulle bli okkupert av Sovjet-unionen. 5

Depoter ble lagt ut
inneholdt sambands
og tobakk. Utstyret
at disse depoter so
derfor kontakt med
etter at depoter var
pressen fikk kjenns

Del av interna

M M tok kontakt
amerikanske emba
arrangert i England
etterretningsfolk.
Medlemmer av Sta

Det norske
med tilsvarende gr
delvis Sverige N
Østerrike hadde 8
lagrene og den a
styringen lå utenf

I boken "Norges
Finn Sjøe og Ron
200 mann i Norg
meste, i 1986, ha
mann være tilslut

Tidligere na

Medlemmer av
Stay-Behind. De
ble opprettet i 19
i hirden. En an
krigen var Rolf
tjenester. Med J
bakgrunn. Begg
okkupert Norge
philos Lars Bor
hver femte nor
under okkupasj

Depoter ble lagt ut i åpent terreng til bruk for de organiserte enheter. De inneholdt sambandsutstyr, klær, sprengstoff, våpen, ammunisjon, stridsrasjoner og tobakk. Utstyret kom fra M Ms kontor. Idéen var hans. Det var en risiko for at disse depoter som var skjult ute i terrenget, ville bli oppdaget. M M tok derfor kontakt med overvåkningssjef Asbjørn Bryhn, som ved to anledninger, etter at depoter var blitt oppdaget, fikk stoppet etterforskningen og hindret at pressen fikk kjennskap til funnet.

Del av internasjonalt nett

M M tok kontakt med det engelske MI 5 og CIAs representanter ved den amerikanske ambassade. Det internasjonale samarbeid kom i stand på et møte arrangert i England i 1950. Her møttes 7 norske 7 engelske og 14 amerikanske etterretningsfolk. Etter dette møte ble det lettere å få utstyr og penger. Medlemmer av Stay-Behind ble invitert til kurser i England og i USA. 2

Det norske Stay-Behind var nå blitt et ledd i et internasjonalt nettverk med tilsvarende grupper i de fleste Europeiske land, Italia, Belgia, Østerrike og delvis Sverige NRK program 2 meldte 21 januar 1996 i flere sendinger at Østerrike hadde 80 skjulte hemmelige våpenlagre i 1950-årene. CIA sto bak lagrene og den amerikanske ambassadør beklaget forholdet .3 Den sentrale styringen lå utenfor de enkelte lands grenser.

I boken "*Norges hemmelige hær*", utgitt i november 1995, oppgir forfatterne Finn Sjøe og Ronald Bye at Stay-Behind på sitt sterkeste disponerte 1 000 til 1 200 mann i Norge og at den sorterte under etterretnings tjenesten som på det meste, i 1986, hadde 2 000 ansatte. 8 Over hele Europa skal til sammen 50 000 mann være tilsluttet slike grupper. 9

Tidligere nazister i Stay-Behind

Medlemmer av Vidkun Quislings parti, Nasjonal Samling, ble trukket inn i Stay-Behind. Den første Jens Chr. Hauge tok med i ledelsen da Stay- Behind ble opprettet i 1948 var Jens Henrik Throne Nordlie. Han var tidligere nest sjef i hirden. En annen eks nazist som gjorde en bemerkelsesverdig karriere etter krigen var Rolf Rynning Eriksen. De var begge hovedpersoner i de hemmelige tjenester. Med Jens Chr. Hauges støtte ble de generalstabsoffiserer tross sin NS bakgrunn. Begge var medlemmer av Nasjonal Samling etter at tyskerne hadde okkupert Norge. Disse opplysningene ble lagt frem av historieforskeren dr. philos Lars Borgersrud på et historikermøte i Bergen. Ifølge Borgersrud var hver femte norske offiser etter okkupasjonen medlem av Nasjonal Samling under okkupasjonen. 11

Disse NS medlemmene skulle vært straffet etter landssvikforordningen. Tap av stillingen og av statsborgelige rettigheter og fengselsstraff var vanlig. Med det fulgte tap av sosial anseelse og utelukkelse fra samfunnslivet. Den institusjon som ga dem friheten var den oppnevnte granskingskommisjonen som gjennom gikk alle norske offiserers forhold under okkupasjonen. De NS medlemmer som tjenestegjorde i Stay-Behind kom i et særlig avhengighetsforhold til sine oppdragsgivere og til granskingskommisjonen. Medlemslistene i Nasjonal Samling var den gang ikke tilgjengelige. Kjennskapet til disse personers tidligere NS karriere, var en trussel som forsterket avhengighetsforholdet mellom dem og deres oppdragsgivere. Det må ha stimulert den gjensidige taushet. Denne oppdagelse setter dødsdommen over Vidkun Quisling i et underlig lys.

Det skulle gå 30 år før det ble offentlig kjent at vi hadde en våpenfør gruppe med depoter rundt om i landet, dannet av arbeiderpartifolk, og ennå lenger, 50 år, før det kom frem at tidligere NS medlemmer deltok i Jens Chr. Hauges undergrunnsbevegelse. Frem til i dag har det sterke innslag av frimurere i de hemmelige tjenester ikke blitt belyst.

Et offensivt Stay-Behind

Stay-Behind var ingen passiv beredskapsgruppe som ventet på en sovjetisk okkupasjon. En tidligere e-offiser sier at flere Stay-Behind øvelser ble holdt på Finnmarksvidda på 1950 og 60-tallet og at styrkene har foretatt etterretningstokt til Finland og til Sovjetunionen. Ved en anledning ble det gjennomført et etterretningsoppdrag til svartehavsbyen Odessa for å kartlegge den sovjetiske middelhavsflåten. 8

Stay-Behind opprøret

Major Finn Kirkestuen og 10 av Stay-Behind gruppens 12 stabs medlemmer reagerte på at en norsk hemmelig hær skulle kunne styres fra utlandet. I 1981 skrev de til daværende forsvarsminister Thorvald Stoltenberg, De fremholdt at USA eller England kunne aktivisere gruppen i en krigssituasjon og ta nettet i bruk uten norsk kontroll. 7 Stay-Behind ble delvis nedbygget etter opprøret i staben i 1981, men virksomheten fortsatte. Nye agenter ble vervet så sent som på slutten av 1980-tallet. 8

Uten demokratisk kontroll

Mange mener at okkupasjonsberedskapen ikke står under tilfredsstillende demokratisk kontroll. Forsvarsminister Jørgen Kosmo imøtegår dette i 1995. Han sier at gruppene sorterer under etterretningstjenesten som rapporterer til forsvarsjefen som igjen rapporterer til forsvarsministeren. Kosmo erkjenner at

Stortinget ikke mener styrken påvirke valg a

"Hvis forsvarsministeren spurte om hvordan den er hemmelig

Stortinget

Våren 1996 Stortingets behandling av utenlandsutbetalinger og systemet og

Jens Chr. Hauges styrkene representerer høye grad av medlemskap og medlem av straffelover i august 1995 Haakon, hv

Stay Behind folkeforsamling Et aktivisere autorisasjon USA eller frimurere Vi h Demokrat Forsvare

Kilder:

- 1 C
- 2 C

Stortinget ikke tidligere har hatt kjennskap til okkupasjons-beredskapen. Han mener styrkene allikevel står under demokratisk kontroll ved at Stortinget kan påvirke valg av forsvarsminister.

"Hvis han ikke gjør jobben sin kan de bytte forsvarsminister", sa forsvarsminister Jørgen Kosmo i et intervju med Klassekampen, hvorpå han ble spurt om hvordan Stortinget skal få vite om han gjør jobben sin godt nok når den er hemmelig? Til det hadde Kosmo intet svar. 10

Stortinget tar kontroll over pengene

Våren 1996 besluttet Stortinget at bevilgninger til e-tjenesten skal legges under Stortingets bevilgningssystem. Ca. 100 norske etterretningsfolk er blitt betalt av utenlandske krefter og faller utenfor reglene for norske pensjons-utbetalinger. Også tilskudd fra utlandet skal heretter trekkes inn i bevilgnings-systemet og bringes under kontroll.

Jens Chr. Hauge måtte, som jurist, være klar over at dannelsen av Stay-Behind styrkene representerte et brudd på konstitusjonen. Det var vel årsaken til den høye grad av hemmelighet. Mens Hauge var forsvarsminister og beskjeftiget med å danne de hemmelige gruppene, arbeidet justisminister O. C. Gundersen, medlem av den samme regjering som Hauge, med å få vedtatt § 104a i straffeloven. § 104a forbyr privatorganiserte undergrunnsgrupper. Den 25. august 1950, ble lovendringen lagt frem for Einar Gerhardsen og Kong Haakon, hvorefter den ble vedtatt av Stortinget. 4 Det er et åpent spørsmål om Stay Behind rammes av § 104a, om det er tilstrekkelig at en person knyttet til folkeforsamlingen, forsvarsministeren, er kjent med gruppene.

Et annet spørsmål er om de engelskmenn eller amerikanere som kan aktivisere de mange Stay-Behind gruppene har den nødvendige konstitusjonelle autorisasjon. Er de oppnevnt av Parlamentet i England, eller av Kongressen i USA eller er det en tilfeldig gruppe dominert av CIA, presidentens menn, av frimurere eller av andre?

Vi har Hauges egne ord for at gruppene var ulovlige: I boken *Nordisk Demokrati* redigert av Hal Kock og Alf Ross, forteller Hauge hvordan Forsvaret skal organiseres etter vårt demokratiske system. Artikkelen er gjengitt i kapittel 29 foran.

Kilder:

- 1 Chr. Christensen, *"Av hensyn til rikets sikkerhet"*, J. W. Cappelens Forlag, 1990.
- 2 Chr. Christensen: *"Vår hemmelige beredskap, historien om Alf Martens Meyer"*, J. W. Cappelens Forlag, 1988.

- 3 NRK P2, 21. jan. 1996.
 4 Ot. prp. nr 79, 1950.
 5 Aftenposten, 29. mars 1996.
 6 Tore Pryser: *Fra varm til kald krig*, Universitetsforlaget.
 Oslo, 1994, side 169.
 7 Geir Selvik og Arve Bartnes. *Dagbladet*, 8. november 1995.
 8 Geir Selvik og Arve Bartnes *Dagbladet*, 9. november 1995.
 9 Finn Sjøe og Ronald Bye, *Vår hemmelige hær*, Oslo, 1995.
 10 Paul Bjerke *Klassekampen*, 25. nov. 1995.
 11 Ottar Jakobsen *Dagbladet*, 23. mars 1998.

31. VÅPE

Det gikk som nevnt i kapitlet om
 fikk mistanke om at de hadde
 tilfeldighet. Uten tvil hadde de
 vært like hemmelige som de
 var.

Politiet har tidligere
 inviterte Verdensknyttene til
 de ikke, derimot hadde de
 for at de hadde vært på
 standpunkt. Han hadde
 tok belastningene på seg.
 Omstendighetene var
 medlemmer av Verdensknyttene
 frimurerordenen.

Journalistene hadde
 våpenfunnet opplyst.

Nok til en på

"Saken mot Meyer og
 politiet et helt nytt kapittel
 Skøyen."

Smugling eller

"Er dette våpenet
 som en slags kontroll
 meste av ammunisjonen."

Det hemmelige
 Veggene gikk tross alt
 alt fra maskinverktøyer
 antipanservåpen og
 ammunisjon. De hadde
 raget over villkåret.
 Fra det hemmelige
 utgangen kunne de

Meyer kny

Meyer gikk inn i
 han ble trukket ut
 hadde han IX